

**ADRODDIAD I'R IS-BWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO
4 Mehefin 2026**

TEITL: Blaengynllun Gwaith yr Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 2026/27
AWDUR: Swyddog Monitro a'r Prif Swyddog Cyllid

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1. Gofyn i'r Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i ystyried a chymeradwyo ei Raglen Waith ar gyfer 2026/27.
- 1.2. Mae'r Rhaglen Waith arfaethedig wedi'i hatodi yn Atodiad 1 a'i bwriad yw darparu sail strwythuredig ar gyfer gwaith sicrwydd yr Is-bwyllgor yn ystod y flwyddyn fwrdeistrefol.

2. PENDERFYNIAD A GEISIR

- 2.1. Bod yr Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cymeradwyo'r Rhaglen Waith ar gyfer 2026/27 yn Atodiad 1.
- 2.2. Bod yr Is-bwyllgor yn cytuno y dylid trin y Rhaglen Waith fel dogfen fyw a'i hadolygu ym mhob cyfarfod cyffredin, gydag eitemau pellach yn cael eu hychwanegu pan fyddant yn dod o fewn Cylch Gorchwyl yr Is-bwyllgor neu pan fyddant yn cael eu cyfeirio gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig.
- 2.3. Bod yr Is-bwyllgor yn nodi bod y rhaglen wedi'i fframio o amgylch sicrwydd, digonolrwydd rheolaethau, effeithiolrwydd trefniadau, cydymffurfiaeth statudol a, lle bo hynny'n briodol, argymhellion i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig.

3. Y RHESWM DROS Y PENDERFYNIAD

- 3.1. Mae'r Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn elfen graidd o fframwaith llywodraethu'r CBC. Mae angen rhaglen waith sy'n ymarferol i sicrhau bod cyfrifoldebau cyfansoddiadol a statudol yr Is-bwyllgor wedi'u hamserlennu, eu bod yn weledol a bod modd eu rhyddhau mewn modd trefnus.
- 3.2. Mae'r rhaglen arfaethedig yn cefnogi'r Is-bwyllgor wrth gynnal trosolwg o faterion ariannol, rheolaeth risg, rheolaeth fewnol, rheoli perfformiad, llywodraethu corfforaethol, ymdrin â chwynion, datganiadau ariannol ac archwilio allanol a mewnol.
- 3.3. Bydd cymeradwyo'r rhaglen hefyd yn helpu swyddogion i gynllunio cynhyrchu adroddiadau'r amserol a sicrhau nad yw gweithgareddau sicrwydd yn cael eu gadael i adrodd ad hoc neu eu gyrru gan bwysau gweithredol uniongyrchol yn unig.

4. CEFNDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

- 4.1. Mae angen i Gyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd sefydlu Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Mae Cyfansoddiad y CBC yn nodi bod angen i'r Is-bwyllgor adolygu a chraffu materion ariannol; gwneud adroddiadau ac argymhellion sy'n ymwneud â'r materion hynny; adolygu ac asesu rheolaeth risg, rheolaeth fewnol a threfniadau llywodraethu corfforaethol; asesu gallu'r CBC i ymdrin â chwynion yn effeithiol; goruchwyllo trefniadau archwilio mewnol ac allanol; ac adolygu datganiadau ariannol a baratowyd gan y CBC.
- 4.2. Felly, mae rôl yr Is-bwyllgor yn rôl sicrwydd, adolygu ac argymhell. Ni fwriedir disodli cyfrifoldebau gwneud penderfyniadau'r CBC, ei is-bwyllgorau neu swyddogion sy'n gweithredu o dan ddirprwyaeth.
- 4.3. Mae'r Rhaglen Waith drafft wedi'i pharatoi i fapio'r prif faterion busnes ar gyfer 2026/27 yn erbyn Cylch Gorchwyl yr Is-bwyllgor. Yn benodol, mae'n cynnwys cynnydd a chynllunio archwilio, risg strategol, rheolaeth trysorlys, adrodd alldro a chyllid, y Datganiad Llywodraethu Blynyddol, ymdrin â chwynion corfforaethol a siapio cychwynnol rhaglen y flwyddyn ddilynol.

- 4.4. Mae'r rhaglen ddrafft yn fwriadol yn cynnwys sgôp i eitemau gael eu cadarnhau neu eu haddasu wrth i'r flwyddyn ddatblygu. Dyma'r dull cywir. Ni fyddai rhaglen gaeth yn briodol ar gyfer strwythur llywodraethu'r CBC sy'n aeddfedu, yn benodol lle y gall fod angen i amserlenni archwilio, risg, cyllideb a chynllunio corfforaethol gyd-fynd â chylchoedd adrodd Archwilio Cymru, archwilio mewnol a'r CBC.

5. BLAEN RAGLEN WAITH 2026/27

- 5.1. Mae'r Flaen Raglen Waith wedi'i strwythuro o amgylch y prif feysydd sicrwydd canlynol:
- materion ariannol, gan gynnwys cyllideb, alldro, strategaeth ariannol tymor canolig, rheolaeth trysorlys a monitro ariannol;
 - rheoli risg a rheolaeth fewnol, gan gynnwys y gofrestr risg strategol, strategaeth rheoli risg, rheolaethau gwrth-dwyll a rheoli argymhellion archwilio;
 - rheoli perfformiad a llywodraethu corfforaethol, gan gynnwys y Cynllun Corfforaethol, y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a gweithrediadau gwella llywodraethu;
 - ymdrin â chwynion, gan gynnwys sicrwydd proses/polisi, adrodd blynyddol, themâu a gwersi a ddysgwyd;
 - archwilio mewnol ac allanol, gan gynnwys y siarter/mandad archwilio, cynllun blynyddol, adrodd ar gynydd, canfyddiadau Archwilio Cymru a thracio argymhellion; a
 - datganiadau ariannol ac unrhyw geisiadau sicrwydd eraill a gyfeiriwyd yn ffurfiol gan y CBC.
- 5.2. Mae'r rhaglen wedi'i hatodi fel Atodiad 1. Dylid ei hadolygu'n rheolaidd gan yr Is-bwyllgor fel bod modd i aelodau brofi a yw'r eitemau sicrwydd cywir yn cael eu cyflwyno ar yr amser cywir, ac a yw'r rhaglen yn parhau i fod yn gymesur â cham datblygu sefydliadol a phroffil risg y CBC.
- 5.3. Lle mae aelodau yn adnabod gofynion sicrwydd pellach, dylid ystyried y rhain yn erbyn Cylch Gorchwyl yr Is-bwyllgor a'r gwahaniaeth rhwng rheoli sefydliadol a goruchwyllo sicrwydd. Dylai eitemau allu cael eu fframio o amgylch llywodraethu, rheolaethau, risg, uniondeb, cydymffurfiaeth statudol, gwerth am arian neu effeithiolrwydd y trefniadau.
- 5.4. Hefyd, dylai swyddogion allu diwygio'r rhaglen pan fo amserlenni adrodd yn newid neu pan fo gofynion statudol, archwilio neu lywodraethu newydd yn codi yn ystod y flwyddyn.

6. GOBLYGIADAU ARIANNOL

- 6.1. Nid oes goblygiadau ariannol uniongyrchol yn codi o gymeradwyo'r Flaen Raglen Waith ei hun.
- 6.2. Fodd bynnag, bydd y rhaglen yn helpu'r Is-bwyllgor i ryddhau ei rôl goruchwyllo ym mherthynas materion ariannol y CBC, gan gynnwys adrodd cyllidebau, alldro, rheolaeth trysorlys, cynllunio ariannol tymor canolig a datganiadau ariannol.

7. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

- 7.1. Rhoddir sylw i'r goblygiadau cyfreithiol a llywodraethu yng nghorff yr adroddiad.
- 7.2. Mae cymeradwyo Blaen Raglen Waith yn cyd-fynd â rôl cyfansoddiadol a statudol yr Is-bwyllgor ac yn cefnogi rhyddhau ei swyddogaethau sicrwydd, adolygu ac argymhell mewn modd trefnus.
- 7.3. Nid yw'r rhaglen yn rhoi pwerau gwneud penderfyniadau y tu hwnt i'r rheini a osodwyd yng Nghylch Gorchwyl a Chyfansoddiad y CBC. Bydd angen i unrhyw argymhellion sy'n codi o waith yr Is-bwyllgor gael eu hadrodd i'r CBC pan fo angen.

8. GOBLYGIADAU LLESANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL

- 8.1. Mae'r adroddiad yn cefnogi'r egwyddor datblygu cynaliadwy drwy gryfhau trefniadau ar gyfer llywodraethiant hirdymor, atal, integreiddio, cydweithio a chyfranogiad. Yn benodol, mae rhaglen sicrwydd strwythuredig yn helpu'r CBC i gynnal trefniadau cadarn ar gyfer risg, cyllid, perfformiad a llywodraethu corfforaethol.

9. GOBLYGIADAU CYDRADDOLDEB, AMRYWIAETH A'R IAITH GYMRAEG

- 9.1. Nid oes goblygiadau cydraddoldeb, amrywiaeth neu'r iaith Gymraeg yn codi o gymeradwyo'r Flaen Raglen Waith.

9.2. Dylai adroddiadau sy'n cael eu cyflwyno dan y rhaglen nodi ac ymdrin ag unrhyw oblygiadau cydraddoldeb, amrywiaeth neu'r iaith Gymraeg sy'n codi o bynciau'r adroddiadau hynny.

10. ATODIADAU

10.1. Atodiad 1 – Blaen Raglen Waith yr Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 2026/27

YMATEB Y SWYDDOGION STATUDOL:

i. Swyddog Monitro:

Mae gan yr Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio rôl gyfansoddiadol a statudol diffiniedig o ran materion ariannol y CBC, rheolaeth risg, rheolaeth fewnol, rheoli perfformiad, llywodraethu corfforaethol, ymdrin â chwynion, datganiadau ariannol a threfniadau archwilio.

Mae'r Flaen Raglen Waith arfaethedig yn declyn llywodraethu angenrheidiol a synhwyrol. Dylai helpu i sicrhau bod gwaith yr Is-bwyllgor wedi'i gynllunio, yn gymesur ac yn cyd-fynd â'i Gylch Gorchwyl.

Bydd yn bwysig bod adroddiadau yn y dyfodol yn parhau o fewn cylch gwaith argymhellion a sicrwydd yr Is-bwyllgor ac nad ydynt yn llithro i reolaeth weithredol neu ddyblygu swyddogaethau gwneud penderfyniadau'r CBC neu is-bwyllgorau eraill.

ii. Swyddog Cyllid Statudol:

Mae'r Flaen Raglen Waith yn darparu fframwaith priodol i ddod ag eitemau cyllid, archwilio, rheolaeth trysorlys, cyllideb a chyfrifon i'r Is-bwyllgor yn ystod 2026/27.

Dylai'r rhaglen gefnogi gweinyddu materion ariannol y CBC yn briodol a rhoi sylfaen glir ar gyfer heriau a sicrwydd ariannol i aelodau.

Pwrpas

Bwriad y Flaen Raglen Waith yw darparu sail strwythuredig ar gyfer gwaith sicrwydd yr Is-bwyllgor yn ystod 2026/27. Mae'n mapio adroddiadau arfaethedig i Gylch Gorchwyl yr Is-bwyllgor ac yn cefnogi amserlennu clir ar gyfer eitemau archwilio, cyllid, risg, perfformiad, cwynion a llywodraethu corfforaethol.

Egwyddorion gweithredu

Mae'r rhaglen yn offeryn byw i gynllunio sicrwydd a dylid ei hadolygu ym mhob cyfarfod arferol.

Gellir ychwanegu eitemau ychwanegol pan fyddant yn dod o fewn Cylch Gorchwyl yr Is-bwyllgor neu pan fyddant yn cael eu cyfeirio gan y CBC.

Nid yw'r rhaglen yn disodli cyfrifoldebau gwneud penderfyniadau'r CBC, ei is-bwyllgorau neu swyddogion eraill sy'n gweithredu o dan ddirprwyaeth.

Dylid fframio adroddiadau o amgylch sicrwydd, digonolrwydd rheolaethau, effeithiolrwydd trefniadau, cydymffurfiaeth statudol ac argymhellion i'r CBC lle bo hynny'n briodol.

Mapio'r Cylch Gorchwyl

Maes y Cylch Gorchwyl	Cwmpas y Rhaglen Waith
Materion ariannol	Cyllideb, alldro, strategaeth ariannol tymor canolig, rheoli trysorlys a monitro ariannol.
Rheoli risg a rheolaeth fewnol	Cofrestr risg strategol, strategaeth rheoli risg, rheolaethau gwrth-dwyll, diweddariadau rheolaeth fewnol a rheoli argymhellion archwilio.
Rheoli perfformiad	Adroddiad ar berfformiad y Cynllun Corfforaethol a sicrwydd ar ddigonolrwydd trefniadau rheoli perfformiad.
Llywodraethu corfforaethol	Datganiad Llywodraethu Blynnyddol, camau gwella llywodraethu, diweddariadau cyfansoddiadol/gweithdrefnau lle bo hynny'n berthnasol.
Ymdrin â chwynion	Polisi cwynion corfforaethol, sicrwydd prosesau, adroddiad cwynion blynnyddol a gwersi a ddysgwyd.
Archwiliad mewnol	Siarter/Mandad Archwilio Mewnol, cynllun archwilio blynnyddol, adroddiadau cynnydd, olrhain argymhellion a barn flynyddol.
Archwiliad allanol	Cynllun Archwilio Cymru, canfyddiadau archwilio, ymateb rheolwyr ac olrhain argymhellion.
Datganiadau ariannol	Ffurflen Flynyddol/Datganiad Cyfrifon, adroddiadau ôl-archwilio ac adroddiadau statudol cysylltiedig.
Swyddogaethau eraill a bennir gan y CBC	Ceisiadau penodol ynghylch sicrwydd a gyfeiriwyd yn ffurfiol gan y CBC.

Blaen Raglen Waith 2026/27

Dyddiad y cyfarfod	Teitl yr adroddiad	Pwrpas	Swyddog arweiniol	Math o adroddiad	Eithriedig
Meh 2026 I'w gadarnhau	Ethol Cadeirydd ac Is-gadeirydd	Ethol y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd ar gyfer 2026/27.	Gwasanaethau Democraataidd	Penderfyniad	Na
Meh 2026 I'w gadarnhau	Cylch Gorchwyl a Rôl yr Is-bwyllgor	Nodi'r Cylch Gorchwyl ac atgyfnerthu rôl sicrwydd, adolygu ac argymhell yr Is-bwyllgor.	Swyddog Monitro	Nodi	Na
Meh 2026 I'w gadarnhau	Blaen Raglen Waith 2026/27	Cymeradwyo'r Flaen Raglen Waith a chytuno ar drefniadau i'w hadolygu.	Swyddog Monitro / Prif Swyddog Cyllid	Penderfyniad	Na
Meh 2026 I'w gadarnhau	Siarter / Mandad Archwilio Mewnol	Cymeradwyo'r Siarter/Mandad Archwilio Mewnol os nad yw eisoes wedi'i gymeradwyo'n ddilys; fel arall nodi'r fframwaith a'r llinellau adrodd.	Pennaeth Archwilio Mewnol / Prif Swyddog Cyllid	Penderfyniad / Nodi	Na
Meh 2026 I'w gadarnhau	Cynllun Archwilio Mewnol 2026/27	Ystyried a chymeradwyo'r Cynllun Archwilio Mewnol sy'n seiliedig ar risg ar gyfer 2026/27.	Pennaeth Archwilio Mewnol / Prif Swyddog Cyllid	Penderfyniad	Na
Meh 2026 I'w gadarnhau	Cofrestr Risg Strategol a Threfniadau Rheoli Risg	Adolygu'r gofrestr risg strategol ac ystyried digonolrwydd trefniadau adnabod risg, perchnogaeth, lliniaru a dwysáu.	Prif Weithredwr / Prif Swyddog perthnasol	Adolygu / Argymhelliad	Na / I'w gadarnhau
Meh 2026 I'w gadarnhau	Diweddariad Rheolaeth Trysorlys	Derbyn sicrwydd ar drefniadau rheolaeth trysorlys ac adrodd.	Prif Swyddog Cyllid	Nodi / Adolygu	Na
Meh 2026 I'w gadarnhau	Trefniadau Ymddrin â Chwynion Corfforaethol	Derbyn y wybodaeth ddiweddaraf am ddatblygu polisi, dylunio prosesau a threfniadau adrodd yn y dyfodol. Adolygu'r polisi/proses gwynion corfforaethol ac asesu a yw'n darparu trefniadau effeithiol ar gyfer ymddrin â chwynion.	Swyddog Monitro / Swyddog Llywodraethu	Adolygu / Argymhelliad	Na
Medi / Hyd 2026 I'w gadarnhau	Strategaeth Ariannol Tymor Canolig Ddrafft / Model Gweithredu Targed	Adolygu'r fframwaith cynllunio ariannol a rhoi sylwadau ar faterion sicrwydd cyn eu hystyried gan y CBC lle bo angen.	Prif Swyddog Cyllid / Prif Weithredwr	Adolygu / Argymhelliad	Na / I'w gadarnhau
Medi / Hyd 2026 I'w gadarnhau	Cynllun Corfforaethol	Adolygu'r fframwaith cynllunio corfforaethol arfaethedig a rhoi sylwadau ar drefniadau llywodraethu, perfformiad a sicrwydd.	Prif Weithredwr / Arweinydd Cynllunio Corfforaethol	Adolygu / Argymhelliad	Na
Medi / Hyd 2026 I'w gadarnhau	Adroddiad Alldro Ariannol	Adolygu'r sefyllfa alldro a darparu sylwadau neu argymhellion o fewn cylch gwaith materion ariannol yr Is-bwyllgor.	Prif Swyddog Cyllid	Adolygu	Na
Medi / Hyd 2026 I'w gadarnhau	Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol	Derbyn cynnydd yn erbyn y cynllun archwilio ac unrhyw themâu sicrwydd sy'n dod i'r amlwg.	Pennaeth Archwilio Mewnol	Nodi / Adolygu	Na
Rhag 2026 I'w gadarnhau	Cyllideb Ddrafft 2027/28	Adolygu'r gyllideb ddrafft a rhoi sylwadau ar lywodraethu ariannol, rhagdybiaethau, risgiau a sicrwydd cyn eu hystyried gan y CBC.	Prif Swyddog Cyllid	Adolygu / Argymhelliad	Na
Rhag 2026 I'w gadarnhau	Datganiad Llywodraethu Blynnyddol	Adolygu'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol a'r camau gwella llywodraethu.	Swyddog Monitro / Prif Swyddog Cyllid	Adolygu / Argymhelliad	Na
Rhag 2026 I'w gadarnhau	Rheolaethau Gwrth-dwyll	Adolygu rheolaethau gwrth-dwyll, llygredd ac afreoleidd-dra, gan gynnwys fframwaith polisi, llwybrau adrodd a threfniadau sicrwydd.	Prif Swyddog Cyllid / Swyddog Monitro	Adolygu	Na / I'w gadarnhau
Rhag 2026 I'w gadarnhau	Diweddariad Archwilio Allanol / Argymhellion Archwilio Cymru	Ystyried canfyddiadau archwilio allanol, ymatebion rheolwyr a chynnydd yn erbyn argymhellion.	Prif Swyddog Cyllid / Archwilio Cymru	Adolygu	Na
Rhag 2026 I'w gadarnhau	Rheolaethau Atal Gwyngalchu Arian	Adolygu rheolaethau atal gwyngalchu arian, llwybrau adrodd a threfniadau sicrwydd.	Prif Swyddog Cyllid / Swyddog Monitro	Adolygu	Na / I'w gadarnhau
Maw 2027 I'w gadarnhau	Diweddariad y Gofrestr Risg	Adolygu symudiad mewn risgiau strategol ac effeithiolrwydd trefniadau lliniaru a dwysáu.	Prif Weithredwr / Prif Swyddog perthnasol	Adolygu	Na / I'w gadarnhau
Maw 2027 I'w gadarnhau	Olrhain Cynnydd Archwilio Mewnol ac Argymhellion	Derbyn cynnydd yn erbyn y cynllun archwilio a statws yr argymhellion archwilio y cytunwyd arnynt.	Pennaeth Archwilio Mewnol	Adolygu	Na
Maw 2027 I'w gadarnhau	Diweddariad Blynnyddol ar Gwynion / Gwersi a Ddysgwyd	Adolygu data cwynion, themâu, dysgu a gwelliannau arfaethedig.	Swyddog Monitro / Swyddog Llywodraethu	Adolygu	Na
Maw 2027 I'w gadarnhau	Blaen Raglen Waith 2027/28 - Adolygiad Cychwynnol	Dechrau llunio'r Flaen Raglen Waith ar gyfer 2027/28.	Swyddog Monitro / Prif Swyddog Cyllid	Adolygu	Na

Eitemau Blaenorol / Cefndirol

Dyddiad	Eitem	Pwrpas	Canlyniad / Penderfyniad	Pwynt gweithredu
9 Rhag 2025	Cylch Gorchwyl	I'r Is-bwyllgor nodi.	Nodwyd y Cylch Gorchwyl.	Dim.
9 Rhag 2025	Mandad a Siarter Archwilio Mewnol	Cymeradwyo'r Siarter/Mandad.	Cofnodwyd ei dderbyn a'i gymeradwyo.	Gwirio a gymeradwywyd yn ddilys ac a oes angen ail-gymeradwyo.
9 Rhag 2025 / 13 Ionawr 2026	Ethol Cadeirydd ac Is-gadeirydd	Ethol Cadeirydd ac Is-gadeirydd.	Gohiriwyd oherwydd materion cworwm.	I'w ddychwelyd i'r cyfarfod priodol cyntaf.
16 a 23 Ebr 2026	Sesiynau sefydlu/hyfforddi aelodau	Hyfforddiant ar rôl, Cylch Gorchwyl, cyllid, risg, perfformiad, cyd-destun Cynllun Twf a Pharth	Hyfforddiant wedi'i gyflwyno.	Defnyddio'r cyfarfod cyntaf i atgyfnerthu eglurder rôl a chylch gwaith sicrwydd.

Dyddiad	Eitem	Pwrpas	Canlyniad / Penderfyniad	Pwynt gweithredu
		Buddsoddi.		

Drafft | Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio | Uchelgais Gogledd Cymru